

ANKSTYVO PIRMŪJŲ NUOLATINIŲ KRŪMINIŲ DANTŲ NETEKIMO EPIDEMIOLOGIJA, ETIOLOGIJA IR GYDYTOJŲ SUTEIKTOS REKOMENDACIJOS: 10 METŲ RETROSPEKTYVINĖ ANALIZĖ

Darbo autorė. Monika MONTRIMAITĖ, V kursas.

Darbo vadovė. Dr. Lina DŽIAUGYTĖ, VU MF Odontologijos institutas.

Darbo tikslas. Įvertinti ankstyvo pirmųjų nuolatinių krūminių dantų netekimo etiologiją bei epidemiologinę situaciją tarp vaikų, gydytų VULŽK dienos stacionare, ir išsiaiškinti, kokias rekomendacijas suteikia gydytojai vaikams ir jų tėvams po šių dantų netekimo.

Darbo metodika. Atlikta nuo 2013 iki 2023 metų VULŽK dienos stacionare gydytų pacientų medicininių įrašų peržiūra. Į tyrimą įtraukti 6–17 metų amžiaus vaikai, kuriems gydymo metu buvo pašalintas bent vienas pirmasis nuolatinis krūminis dantis. Surinkta informacija apie pašalintus pirmuosius nuolatinis krūminius dantis, tiriamojo amžių, lytį, gyvenamąją vietą, bendros sveikatos sutrikimus, negalią, individualios burnos higienos įgūdžius ir ėduonies pažeistų dantų skaičių. Nustatyta, kokias rekomendacijas suteikia gydytojai po ankstyvo pirmųjų nuolatinių krūminių dantų netekimo. Statistinė duomenų analizė atlikta naudojant aprašomąją statistiką, Chi – kvadrato testą, Spearman'o koreliaciją, daugiaveiksne dvinarę logistinę regresiją.

Rezultatai. Tyrimo imtį sudarė 167 tiriamieji: 81 berniukas (48,5 proc.) ir 86 mergaitės (51,5 proc.). Tiriamųjų amžiaus vidurkis (SN) buvo 12,0 (2,7) metų. Vidutinis (SN) ėduonies pažeistų dantų skaičius – 8,7 (4,4) dantys. Daugumos tiriamųjų (89,4 proc.) individualios burnos higienos įgūdžiai buvo blogi. Ankstyvo pirmųjų nuolatinių krūminių dantų netekimo dažnis buvo 11,3 proc. (tarp mergaičių – 14,3 proc., tarp berniukų – 9,3 proc., $p=0,003$). 2020 metais tiek pašalintų pirmųjų nuolatinių krūminių dantų skaičius, tiek vizitų, kurių metų buvo pašalinti šie dantys, skaičius buvo didžiausias ($p<0,001$). Dažniausiai buvo netekta po 1 pirmąjį nuolatinį krūminį dantį (53,9 proc.), rečiau – po 2 (31,1 proc.), 3 (11,4 proc.) ar 4 (3,6 proc.) pirmuosius nuolatinis krūminius dantis. Nustatyta teigiama koreliacija tarp ėduonies pažeistų dantų skaičiaus ir pašalintų pirmųjų nuolatinių krūminių dantų skaičiaus ($r=0,221$, $p=0,004$). Tiriamojo amžius, lytis, gyvenamoji vieta, bendros sveikatos sutrikimai ir negalia reikšmės pašalintų pirmųjų nuolatinių krūminių dantų skaičiui neturėjo. Visi pirmieji nuolatiniai krūminiai dantys buvo pašalinti dėl ėduonies komplikacijų – dažniausiai dėl asimptominio viršūninio periodontito (79,7 proc.). Apatinio žandikaulio pirmieji nuolatiniai krūminiai dantys buvo pašalinami dažniau nei viršutinio žandikaulio (68,5 proc. ir 31,5 proc., atitinkamai, $p<0,001$). Po pirmųjų nuolatinių krūminių dantų pašalinimo gydytojai dažniausiai rekomendavo gerinti individualios burnos higienos įgūdžius

(98,8 proc.) bei profilaktiškai lankytis pas gydytoją odontologą (86,0 proc.), rečiau – gydytojo ortodonto konsultaciją (39,0 proc.) bei pažintines procedūras (34,3 proc.), o rečiausiai – koreguoti mitybą (10,5 proc.) bei reguliariai atlikti fluoro lako aplikacijas (2,9 proc.). Tikimybė gauti gydytojo ortodonto konsultacijos rekomendaciją didėjo su kiekvienais einamaisiais metais (PŠS 1,27, 95 proc. PI 1,04–1,55, $p=0,019$) bei didėjant pašalintų pirmųjų nuolatinių krūminių dantų skaičiui (PŠS 1,98, 95 proc. PI 1,14–3,43, $p=0,015$) ir mažėjo didėjant vaiko amžiui (PŠS 0,76, 95 proc. PI 0,64–0,91, $p=0,003$) bei jei vaikas turėjo negalią (PŠS 0,15, 95 proc. PI 0,06–0,35, $p<0,001$). Su kiekvienais einamaisiais metais taip pat didėjo tikimybė gauti pažintinių procedūrų rekomendaciją (PŠS 1,33, 95 proc. PI 1,12–1,59, $p=0,001$) ir rekomendaciją profilaktiškai lankytis pas gydytoją odontologą (PŠS 1,43, 95 proc. PI 1,11–1,86, $p=0,006$). Tikimybė gauti rekomendaciją koreguoti mitybos įpročius mažėjo didėjant vaiko amžiui (PŠS 0,70, 95 proc. PI 0,49–0,99, $p=0,043$) ir jei pacientas turėjo blogus burnos higienos įgūdžius (PŠS 0,14, 95 proc. PI 0,03–0,66, $p=0,014$).

Išvados. Iš viso per įvertintą 10 metų laikotarpį VULŽK dienos stacionare bent vienas pirmasis nuolatinis krūminis dantis buvo pašalintas 167 6–17 metų amžiaus vaikams. Pagrindinė pirmųjų nuolatinių krūminių dantų netekimo priežastis buvo eduonies komplikacijos. Gydytojai dažniausiai suteikė nepilnas rekomendacijas po pirmųjų nuolatinių krūminių dantų netekimo.

Raktažodžiai. Pirmieji nuolatiniai krūminiai dantys; netekimas; etiologija; epidemiologija; rekomendacijos.